

C

Amerikaanse toestanden

Voordat ik voor mijn gasthoogleraarschap naar Los Angeles vertrok had ik een 'must-do' lijstje gemaakt. Hoog op de lijst stond een bezoek aan het Paul Getty Center. Ik had daar een bijzondere reden voor. In mijn colleges gebruik ik graag prachtig geïllustreerde middeleeuwse wereldkaarten om studenten kennis te laten maken met de middeleeuwse denken en leefwereld. Een van mijn favorieten is de Hereford Mappa Mundi van Richard of Haldingham, vervaardigd omstreeks 1290. Het is de grootste nog bestaande middeleeuwse wereldkaart en ik vertel er graag bij dat de hoogte van de kaart dezelfde afmeting heeft als mijn lengte (1.53 m), maar gelukkig geldt dat niet voor de breedte (1.33 m).

In 1989 kondigde het bestuur van Hereford Cathedral aan dat er dringend geld nodig was voor herstelwerkzaamheden aan de kathedraal. Om de financiën hiervoor te vinden zou de Mappa Mundi worden geveild. Deze mededeling veroorzaakte veel ophef in binnen- en buitenland, maar dankzij het ingrijpen van de Amerikaans-Britse miljonair Paul Getty Junior die ruim 1,5 miljoen dollar schonk, kon dit cultureel erfgoed behouden blijven voor Hereford Cathedral. Ik was zo blij met dit bericht dat ik mij voornam om bij mijn eerstvolgend bezoek aan Los Angeles het Paul Getty Center en Paul Getty Museum te bezoeken als dankbetuiging. En nu was het zover.

Het Getty Center is schitterend gelegen in de Santa Monica Mountains. Je wordt er gebracht met een trammetje en op een heldere dag kun je genieten van een adembenemend uitzicht op Los Angeles. Dit prachtige instituut voor kunst en cultuur is gebouwd met een gift van de Amerikaanse oliemagnaat Paul Getty Senior. Het complex (750 acres, oftewel ruim 300 hectare) is ontworpen door de beroemde Amerikaanse architect Richard Meier. Inspirerend, magisch en idyllisch. Ook voor mediëvisten valt er in het Getty Center veel te genieten. Zo is er een hele vleugel (North Pavilion) gereserveerd voor de Middeleeuwen en Renaissance en kunnen met name liefhebbers van de gotische schilderkunst hun hart ophalen. Tijdens mijn verblijf was er ook een smaakvolle tentoonstelling ingericht over verluchte evangeliehandschriften uit de Middeleeuwen.

Een van de andere dingen die ik op mijn 'must-do' lijstje had staan was het bijwonen van een 'football' wedstrijd. Kaartjes voor de 'Big game' tussen UCLA en aartsrivaal USC

(University of Southern California, net als Stanford een particuliere universiteit) waren niet te krijgen, maar ik slaagde erin een kaartje te bemachtigen voor de thuiswedstrijd tussen UCLA en UC Berkeley, die gespeeld werd in het beroemde Rose Bowl Stadion in Pasadena. Aangezien ik niet over eigen vervoer beschikte, ben ik toen meegereden met de supportersbus vol zingende studenten, getooid in de kleuren van hun team. De sfeer was prima en de wedstrijd was een groot feest, compleet met marching bands, pompon girls, cheerleaders en mascottes. Tijdens de pauze kwam de Chancellor van UCLA Gene Block op het veld om een hoogleraar uit de medische faculteit lof toe te zwaaien en een medaille op te spelden als dank voor zijn bijzondere verdiensten voor UCLA. Dit kan alleen in Amerika: sport en academia gaan hier hand in hand.

Naast de aandacht voor sport (een belangrijke bron van inkomsten voor de universiteit), wordt er in UCLA ook veel belang gehecht aan de band met de afgestudeerden en er is een actief alumni-beleid. Bij alle activiteiten wordt er een beroep gedaan op alumni en worden alumni die een bijdrage hebben geleverd aan de groei en bloei van hun alma mater in het zonnetje gezet. Weliswaar wordt de Universiteit van Californië als publieke instelling door de staat gefinancierd, maar een belangrijk deel van het budget komt van gulle gevers, die grote sommen geld schenken om een gebouw of een opleiding op te zetten. Zo schonk vorig jaar een succesvolle zakenman uit Los Angeles en UCLA-alumnus \$100 miljoen dollar aan de universiteit, waarvan de helft bestemd was voor het bevorderen van onderwijs en onderzoek aan de School of Public Affairs, en de andere helft voor de bouw van een nieuwe faculty club en congrescentrum. Ter ere van haar weldoeners draagt de opleiding nu de naam van het echtpaar: The Meyer and Renee Luskin School of Public Affairs. Dit was niet het hoogste bedrag dat ooit geschonken werd aan UCLA: tien jaar geleden kreeg de universiteit 200 miljoen voor de bouw van de medische faculteit, die nu bekend staat als de David Geffen School of Medicine. Verwijzingen naar de schenkingen van succesvolle alumni behoren tot de Amerikaanse droom. Het is een mooie variant op de beroemde woorden van JFK: 'Ask not what the university can do for you, ask what you can do for the university...'

Een dergelijke vraag heb ik mijzelf als docent ook herhaaldelijk gesteld: hoe kan ik als mediëvist bijdragen aan de intellectuele en persoonlijke ontwikkeling van studenten? En vooral: hoe leid ik studenten op tot kritische wereldburgers? Als afsluiting van de cursus 'Cultural History of Magic and Science' gaf ik studenten de opdracht om de beroemde lezing van C.P. Snow uit 1959, 'The Two Cultures and the Scientific Revolution', te bestuderen. De kloof die door Snow (Britse

scheikundige en schrijver) werd beschreven tussen de natuurwetenschappen (science) en de humaniora (arts), werd door de studenten herkend en betrokken op hun eigen situatie. Ze vertelden mij dat de UCLA-campus ook twee culturen kende: South Campus (voor de natuurwetenschappen) en North Campus (voor de geestes- en menswetenschappen). Interessant was vooral het beeld dat ze van elkaar hadden: volgens de studenten die een hoofdrichting in de natuurwetenschappen hadden gekozen waren hun medestudenten uit de Noord-campus veel beter in mondelinge en schriftelijke communicatie. Zij waren veel beter in staat hun gedachten te verwoorden en konden beter omgaan met onzekerheden. Anderzijds hadden de Noorderlingen weer grote bewondering voor het analytische inzicht en de praktische instelling van Zuid.

Deze observaties gingen ongemerkt over in een levendige discussie over het verschil in benaderingswijzen tussen de verschillende disciplines en het belang van interdisciplinaire samenwerking. Niemand betwistte het maatschappelijke nut van medisch en natuurkundig onderzoek. Het uitzoeken van welke bacterie of welk gen verantwoordelijk is voor ziektes, de ontdekking van nieuwe geneesmiddelen, het toepassen van nieuwe methoden en technieken om de wereldbevolking van voedsel te voorzien, de studie van natuurverschijnselen, het is duidelijk dat wetenschappers die zich met dergelijke vraagstukken bezighouden een invalshoek kiezen die hen in staat stelt een oplossing te vinden voor een specifiek probleem.

Daarentegen zullen onderzoekers die het gebied van de humaniora bestrijken zich met name richten op de menselijk dimensie van (natuur)verschijnselen en gebeurtenissen. Zo stel ik in mijn eigen onderzoek naar de middeleeuwse vrouwen-geneeskunst het historische proces van kennisoverdracht en beeldvorming centraal en laat ik mij leiden door vragen als: wat voor kennis bezat men in die tijd over het vrouwelijk lichaam? Welke opvattingen bestonden er toen over seksualiteit en man-vrouwrelaties en hoe verhouden die zich tot onze huidige denkbeelden? Welke factoren speelden een rol bij het vaststellen van normen en waarden? Een dergelijke contextgerichte benadering weerspiegelt de complexiteit van de vraagstukken die inherent is aan onze hedendaagse samenleving en vraagt om oplossingen die de disciplines overschrijden.

Het voorstel van de studenten om tijdens de colleges meer aandacht te besteden aan de samenwerking tussen verschillende disciplines, bijvoorbeeld op UCLA door studenten uit Noord vaker samen te laten werken met studenten uit de Zuid-campus, was mij uit het hart gegrepen en vormde een mooie afsluiting van mijn gastdocentschap op UCLA.

ORLANDA LIE